

LESARABRÆV

Demokrati ella demokratisk centralisma

Bozena Rasmussen

Nú aðalfundurin í L.P. nærkast tann 24. október 2020, er síðsti kjansur at gera nakrar fáar viðmerkingar til hendingar sum fóru fram á eykaaðalfundinum, ið var í fjørheyst.

Eg eri (og havi verið) limur í fleiri ár í Havnar Pensjónistafelag. Meðan Arni Thorsteinsson var formaður í LP, var eg í mong ár umboð í NOPO og AGE, ið eru stovnar, ið arbeiða við áhugamálum hjá norðurlenskum og

evropeiskum pensjónist-organisatiónum.

Fyri meg er tað ikki í lagi, at vit vanligu limir í pensjónistafeløgnum, á eykaaðalfundinum hjá Landsfelag Pensjónista hin 19. oktober 2019 mistu rættin til at uppstilla fólk til nevndina í Landsfelag Pensjónista. Uppstillagarrætturin er ein grundarsteinur í limarættinum og er uppstillingarrætturin somuleiðis ein hornasteinur í demokratinum.

Í gomlu viðtøkunum hjá Landsfelag Pensjónista stóð í § 3, í seinasta setningi "Hvør einstakur limur í limafeløgnum hevur fullan limarætt í landsfelagnum". Meirilutin í nevndini hjá L.P. setti fram uppskot um at strika hesa áseting. Grundgevingin varð søgd at vera, at nevndin ynskti at gera ásetingarnar í viðtøkunum, um limarættindini, greiðari. Úrslitið av hesum varð, at

fulli limarætturin, t.v.s. rætturin at stilla fólk upp til nevndina hjá L.P. varð tikin frá vanligu limunum í pensjónistafeløgnum.

Eg haldi, at pensjónistar og pensjónistafeløg eiga at vera "forlongdi armurin hjá demokratinum". Annars eru vit ikki til, vit pensjónistar. Tað sýnist, sum um vit einans eru til, tá tað er lögtingsval ella kommunuval.

Annars er at viðmerkja, at uppskotini til viðtøkubroytingar hjá meirilutanum í nevndini hjá L.P. vóru sera ódemokratisk. - M.a. skuldi demokratisk rætturin hjá vanligum limum í limafeløgnum hjá L.P. at stilla kandidatar upp sum nevndarvalevni, strikast. Harumframt skuldu lokalu pensjónistafeløgini ikki longur hava rætt til at stilla fólk upp, sum eru limir í øðrum lokalfeløgum, men einans hava loyvi at stilla

fólk upp, sum eru limir í egnum lokalfelag. Meðan meirilutin í nevndini í L.P. hinvegin fekk heimild at stilla fólk upp eftir vild. Meirilutin í nevndini hjá LP framdi eitt makt-kupp móti vanligu pensjónistunum í pensjónistafeløgnum.

Eisini skeyt meirilutin í nevndini hjá L.P. upp, at Landsfelagið ikki longur skal verða bundið av undirskriftini hjá allari nevndini (øllum fimm nevndarlimunum), men einans av undirskriftini hjá trimum nevndarlimum.

Øll hesi uppskot til broytingar av viðtøkunum, ið vóru sett fram av meirilutanum í nevndini hjá L.P. høvdu sostatt eittans endamál, nevniliga at savna valdið hjá hjá nøkrum fáum – sær sjálvum.

Slíkar viðtøkubroytingar sum meirilutin í nevndini hjá L.P. setti fram til eykaaðal-

fundin hin 19. oktober 2019, stríða móti meginreglum í demokratinum. Í einum demokratiskum samfelag sum í Føroyum, er málið ikki at savna maktina á nøkrum fáum hondum, men hjá fjøldini.

Tað at makt verður savnað á nøkrum fáum hondum verður kallað demokratisk sentralisma. Tað er konstruktiónin, ið var í DDR =Eystur-týsklandi og øðrum sosialistiskum londum. Ein konstruktión har topparnir seta seg tungt á maktina.

Slíkt gevur onga mein-ing í dag, og slet ikki her á landi. Føroyar eru eitt land, har vit hjúkla um demokratið, tí má ein gera vart við, hvat er hent í Landsfelag Pensjónista og mugu víðurskiftini fáast í lagi aftur. Føroyar eru ein partur av Skandinavien, har demokratiið ræður.

Mál um týðningarmiklar viðtøkubroytingar

hjá Landsfelag Pensjónista mugu sjálv-sagt viðgerðast á demokratiskan, rættan og lógligan hátt – ikki minst tí tað handlar um eina organisatión, ið er á figgjarlógini!

Hoyvík hin 28.9. 2020

Rætturin at arbeiða fulla tíð

Mary Antonsdóttir, forkvinna Heilsuhjálparafelag Føroya

Nú kommunuval er í hondum, eru tað nógv vaeðvnr, ið hava eina meining um, hvussu eldraðkið skal skipast og betrast.

Fyri Heilsuhjálparafelag Føroya, eru tað nøkur ávís víðurskiftir, ið avgjørt eru við til at betramumstøðurnar, hetta fyri,

at fólk skulu trívast og støðast á eldraðkinum.

Um vit hugsa um tað, ið hevur verið frammi um, hvussu nógvir limir í felagnum hava útbúgving sum heilsuhjálparar í mun til tey, ið starvast sum hjálparfólk uttan útbúgving, er langt á mál.

Men hvat kunnu kommunurnar gera ítøkiliga fyri, at skapa áhuga fyri, at taka útbúgving?

Tá mann skal velja hvørja útbúgving og yrkisleið ein skal hava, hevur tað stóran týðning, at mann kann forsyrgja sær sjálvum við tí útbúgving, mann velur.

Tá vit hyggja eftir fakkbólkinum heilsuhjálparar, eru tað einans umleið 10%, ið starvast fulla tíð. Tá mann lesur starvslýsingar, eru nær-um ongar lýsingar, har

mann søkir eftir fólki fulla tíð. Tá hugsað verður um øll tilboð, ið eru til útbúgvingar í dag, skilir mann væl, at Heilsuskúli Føroya, hevur trupult við at fáa nokk av næmingum, at manna flokkarnar.

Um vit ikki kunnu bjóða heilsuhjálparum mannsømilig setanarviðurskiftir, fáa vit ta støðuna, vit hava í dag, har bert ein brotpartur av teimum, ið taka útbúgvingina, koma at starvast á eldraðkinum, ið hendan útbúgvingin beinleiðis er rættað til. Sambært yvirliti hjá felagnum, koma bert nøkur av teimum nýútbúnu heilsuhjálparunum, at arbeiða á eldraðkinum. Ein partur fer sjálvsagt at lesa víðari til heilsurøktara.

Vit hoyra mangan, at leiðarar siga, at fólk ikki vilja starvast fulla tíð, hetta tí at tað er ov strævið. Men hví er tað ov strævið? Er veruleikin veruliga tann, at mann í 2020, skipar arbeiðið á eldraðkinum við so lágari normering, at ongin tíð er til annað, enn ta basalu røktina? Hvat er tað fyri ellisár, vit bjóða okkara eldru, ið hava lagt lunnar undir okkara vælfæðarsamfelag? Skulu okkara gomlu vera nøgd við, bara at vera rein, mett og hava tak yvir høvdið? Hvussu síggja vit onnur, fram-tíðar eldrarøktina, ið ikki hava hana fyri neyðuni enn? Fara vit at góðtaka, at sleppa í bað einaferð um vikuna?

Vit eru vitni til, at leiðslubygnaðurin al-samt veksur, men hvat

nyttar tað, um mann ikki hevur nokk av hondum á gólvinum, har borgarin er? Uttan borgarar, eingi leiðslustørv!

Felagið hevur aftur og aftur eftirlýst eina hægri normering á eldraðkinum, men tað er sum at tosa fyri deyvum oyrum –har hendir ov lítið.

Hvat nyttar at taka útbúgving, tá mann ikki kann nýta útbúgvingina sum ætlað? Heilsuhjálparar hava førleikar innan hesi økir: at gera venjingar við borgaranum, aktivering, eygleiðing, umsorgan og røkt og stuðul til dagligt virksemini, stuðul til endurvenjing av mistum førleikum, við støði í tørvi, orku og lívssøgu borgarans. Við ov lágari normering, fáa heilsuhjálparar einans nýtt

ein lítlan part av sínum førleikum til gerandis-rehabilitering.

Vit ynskja politikarar, ið veruliga vilja nýta figgjarorku uppá hægri normering, so at starvsfólk orka at arbeiða fulla tíð og týðningarmest, at borgarin fær nøkur virðiliga ellisár og eitt innihald í gerandisdegnum.